

Csörög a Pannon GSM

Kedves Olvasóink! Közérdeklő problémáikat, észrevételeiket, tapasztalataikat ezen a héten Nyilas Péterrel oszthatják meg. Ügyeletes újságíró munkatársunkat munkanapokon 8 és 10 óra, vasárnap 14 és 15 óra között hívhatják a 06-20-432-663-as rádiótelefonszámon. Elvesztett tárgyakat kereső olvasóink hirdetésben tehetik közzé mondandójukat, a talált tárgyakról szóló bejelentéseket továbbra is közöljük telefonos rovatunk hasábjain. Hirdetésfölvétel 8 és 18 óra között, a Sajtóházban.

Válasz, parkolásügyben. Tóth Imre olvasónk a szombati Csörögben kifogásolta, hogy a sziklósi strand előtti parkolásért délután 1 órakor is elkérik az egyébként egész napra szóló 180 forintot. Mérszáros Gábor, a Szegedi Fürdő és Hőforrás Kft. igazgatója válaszolt hívoink észrevételére. Mint mondta, az egész napos parkolásért szedett 180 forint méltányos összeg az olvasónk által összehasonlított alapként említett Széchenyi téren fizetendő, 60 forintos óradíjhoz képest. Ha olvasónk 13 órakor érkezett a fürdőbe, akkor 19 óráig éppen 6 órát várakozhatott a kocsijával, s ezért a város főterén 360 forintot kellene fizetnie. Ezen felül: 15 óra után már díjtalan a sziklósi parkolás; az pedig kevéssé valószínű, hogy valaki mindössze „egy-két órára” ruccanna ki Sziklósfürdőre strandolni – mondta az igazgató.

Drótszűrő tacsó. Állatbarát olvasónk szombat óta őriz egy Baktóban elkalandozott drótszűrő tacsót, amelynek törzskönyvi száma is van. Az eb gazdája a 472-684-es

telefonszámon érdeklődhet.

Dzsungel. Keserű Mihályné Újszegenen is lát a tarjánihoz hasonló „dzsungelt” (a Bite Pál utca elburjánzott aljnövényzetéről a tegnapi Csörög-száros Gábor, a Szegedi Fürdő és Hőforrás Kft. igazgatója válaszolt hívoink észrevételére. Mint mondta, az egész napos parkolásért szedett 180 forint méltányos összeg az olvasónk által összehasonlított alapként említett Széchenyi téren fizetendő, 60 forintos óradíjhoz képest. Ha olvasónk 13 órakor érkezett a fürdőbe, akkor 19 óráig éppen 6 órát várakozhatott a kocsijával, s ezért a város főterén 360 forintot kellene fizetnie. Ezen felül: 15 óra után már díjtalan a sziklósi parkolás; az pedig kevéssé valószínű, hogy valaki mindössze „egy-két órára” ruccanna ki Sziklósfürdőre strandolni – mondta az igazgató.

Kutyafuttató. Nevének elhallgatását kérő, Bihar utcai olvasónk szombaton reggel hangos sikoltásra ébredt. Az ablakon kinézve azt látta, hogy egy pórás és szájkosár nélküli szabadon engedett kutya éppen megszaggatja egy nő táskáját (nagyobb baj szerencsére nem történt). Az eb föltehetőleg a garázsok egyikeben berendezett „kutyafuttató” közönségéhez tartozik: a külön e célra beállított, futószalagos gépre tett ebeket ilyen sajátságos körülmények között „futtatják...” Hívóink furcsállja, hogy játszótér közelében ilyen „intézmény” működhet.

SZEGED, STEFÁNIA 10., SAJTÓHAZ
ITT FELADHATJA HIRDETÉSÉT,
DÉLMAGYARORSZÁG KFT. **REGGEL 8-TÓL ESTE 6-IG!**

● A makettkészítés mesterei
Kamionok a lakásban

Kis hazánkban szép számmal foglalkoznak különféle járművek élethű másának elkészítésével. Az ország-szerte gomba módra szaporodó, maketteket árusító boltokat egyre több érdeklődő keresi fel. De a vásárlók nagy többsége csak hobbi szinten „üzi” a makettezést. Két szegedi fiatalnak, Kordován Attilának és Tóth Ferencnek azonban teljesen más jelentenek az aprócska közlekedési eszközök – elhivatottságot és megszállottságot.

● Mikor és hogyan találkoztatok először a makettezéssel?

Kordován Attila: – Nagyjából nyolc évvel ezelőtti belvárosi sétám során egy játékbolt kirakatában megláttam egy furcsa, lapos dobozt, amin egy repülőgép rajza volt. Bementem az üzletbe és közelebről megnéztem a dobozt. És megvettem életem első makettjét – hatvan forintért. Abban az időben csak szovjet és cseh szlovák gyártmányú maketteket lehetett beszerezni. A választék sem volt valami nagy, mert csak légijárműveket árusítottak. A Kelet-Európából származó mini repülőgépek minősége nem felelt meg az elvárásoknak. Nem volt hozzá megfelelő háttéranyag, kevés alkatrészből kellett összerakni, valamint a színválaszték is elég szegényes volt.

Tóth Ferenc: – Én pár évvel korábban találkoztam makettekkel, mint Attila. A budapesti Közlekedési Múzeum kiállításán láttam először. Nyomozni kezdtem, vajon hol lehet ilyesmit beszerezni. Így kerültem el Szeged első makettboltjába. Itt egy katalógust lapoz-

„Több tonnás” járművek készülnek az első emeleten.
(Fotó: Somogyi Károlyné)

gatva rendeltem meg az első munkámat, egy kamiont.

● Milyen jármű makettjét rakjátok össze a legszívesebben?

K. A.: – A kilencvenes évek elején bejötték Szegedre az első nyugati modellek. Igaz, hatszor annyiba kerültek, mint keleti társaik, de ég és föld volt közöttük a különbség. Sokkal több alkatrészből állt, a minősége kifogástalan és a szírvárvány minden színében volt hozzá festék. Bővült a típusválaszték, a repülőgépek mellett már autók, hajókat és harci járműveket is lehetett kapni. Akkoriban katonai járművekkel foglalkoztam, mert ebben van mozgás és fantázia. Apró életképeket, úgynevezett diorámákat állítottam össze. Volt rajta minden: csatajelenet, kilőtt tank, sebesült katonák, szétlőtt házak és csapatszállító teherautókonvojok. Az álmom, hogy egy T-55-ös harcko-

csit szerelhessek össze, ugyanis a honvédségnél ilyen típusú volt. De bárkinek el tudom készíteni az autója élethű makettjét. A rendszám, a belső tervezés, a motor, a szín és ha van rajta sérülés, még az is hasonlít az eredetire.

T. F.: – Már a kezdetekben is a haszongépjárművek vonzottak leginkább. A legelső próbálkozásom is egy kamion volt. Nagyjából 250-750 alkatrészből kell összeállítani a járművet. Szinte szertartászerűen nyitom ki a dobozt. Először csak nézegetem, majd óvatosan leemelem a tetejét. Élvezet-turkálni a sok apró műtűr között. Keresem, hogy milyen újdonsággal rukkolt elő a gyártó. A kamionok iránti szeretetem miatt beléptem a River Trucker Clubba. Az országban nagyon kevesen foglalkoznak haszonjárművek építésével. Ezért a klubon belül létrehoztam egy ka-

mionos makettesoportot, hogy összefogjam az érdeklődőket. Korábban csak a magam szórakoztatására építettem a járműveket. Azóta megrendelésre is dolgozom. Többnyire cégek rendelnek tőlem, a makettjeimet irodadíszítésként és repianyagként hasznosítják. De magánszemélynek is készítek maketteket.

● Egy makett összerakása mennyi időbe kerül?

K. A.: – Ha naponta 4-5 órát dolgozom vele, akkor 2-3 hét alatt elkészül. Ebben az időben a festék száradása is benne van. De erre kell a legtöbbet várni. Eddig körülbelül 50-et raktam össze.

T. F.: – A legtöbb idő, amit egy kamionra számoltam, két hónap volt. Ez azt jelentette, hogy naponta hat órát töltöttem makettezéssel. Én is úgy 50-60 kamiont készítettem el.

Kormos Tamás

Tudják-e, mikor volt először nyilvános könyvtár Magyarországon? Elhiszik-e, hogy egy ökörféj alapján ki lehet deríteni, ki volt az 1520-as években egy könyv tulajdonosa? Gondoltak-e már arra, milyen beszédes tud lenni egy régi könyv – külleme is? Persze csak annak, aki érti a nyelvet. A szegedi könyvtár alapítójának, Somogyi kanonoknak itt őrzött gyűjteményét Nagy Erzsébet kutatta, s eredményeiből nyaranta kiállításokon tesz közkincsé új és új részleteket. Az idén az ex libris alapján válogatott kiállítási anyagot. A tárlat a Somogyi-könyvtárban egészen októberig megtekinthető.

Mi az ex libris? „Könyvből” – ezt jelenti, egy nyelvtani szerkezet része, utána rendszerint tulajdonnév, a könyv tulajdonosának neve következik. Hogyan lett a klasszikus ex libris, a kis, nyomtatott papírcédula – amelyet azért ragasztottak be a könyvbe, hogy mindenki tudja, melyik könyvtárhoz tartozik a darab – a praktikus tulajdonjelzőből önálló grafikai műfaj?

A kiállítás ezen az évszázadokig tartott folyamaton is végigkalauzol, s nem akár-

● Híres könyvtárakból – a Somogyiba

A beszélő könyvjel

Kivételesen – csak a fotózás kedvéért – kézbe lehet venni egy ősnymtatványt is.
(Fotó: Miskolczi Róbert)

kői köztársaság címere, s a Maxim nevet szerkesztették a grafikába. De Somogyi előzékeny bejegyzései alapján sok más nagy értékű könyv egykori gazdái sikeresen azonosíthatóak: valóságos könyvtártörténetek bontakoznak ki.

De vissza az ex libris fejlődéstörténetéhez. A kezdet: a kódex. A kéziratos könyv

nyilvánvalóan akkora érték volt, hogy a hovatartozását jelezni kellett: a tulajdonos beírta a nevét a kódex lapjára, vagy láncsal a szerényehez, az olvasópultjához erősítette, vagy a kötőcsatba véste a monogramját. A könyvnyomatás első századaiban is iszonyú drágák voltak a könyvek – ekkor jött divatba a klasszikus ex

libris, a nyomtatott, s a könyve ragasztott papírlap. Kezdetben fametszet volt, majd jött a rézmetszet, a rézkarc, s a századok során a többi grafikai technika. Egyre kevésbé volt fontos a tulajdonjog kifejezése, s egyre inkább előtérbe került az esztétikum. Így vált lassan az ex libris a kisgrafika egyik műfajává, amelyet e század

elejétől sokan gyűjtenek, cserélnek, készítenek.

Amíg a könyv az elit kiváltsága volt, koronás fők, államférfiak, főpapok, tudósok tulajdonosa, az ex libris a családi címet, az egyházi, vagy állami méltóságot mutatta. A szöveges rész tartalmazta a nevet és a rangokat. Amint a polgárok is könyvet gyűjtöttek, a foglalkozás szimbóluma jelezte a tulajdonost. A foglalkozás vagy a név képi megfogalmazása: a „beszélő” ex libris. Csak néha nagyon nehéz megfejteni, mit is mond.

– Ez a kedvencem – mutat rá Nagy Erzsébet egy bikafejet ábrázoló, valóban gyönyörű könyvjegyre. Ez a könyvtár legrégebbi ex librise, (a könyv a tíz legkorábban nyomtatott német könyvek egyike, 1518-ban készült Baselen). A würzburgi plébános-kanonok, bizonyos Georg Oschner kézzel színezett, fametszetű ex librise volt. Az „Ökrös”, azaz Oschner név viszonylag könnyen megfejthető; csak hogy az ökörféj-ábrázolás fölött ott van négy betű: M, G, B, H. Magister Georg – eddig rendben. De mit jelent a második két betű? Mire ki-

derül, hogy nem a személy, hanem a helység római kori neve – belekerül egy kis fej-törésbe. A másik, gyönyörűselyemda-maszta kötött könyv eredeti tulajdonosáról az ex libris első pillantásra csak annyit mond: oszlop. Hiszen egy oszlopot ábrázol.

– Évekig nem haladtam a megfejtéssel, pedig utólag egyszerűnek tetszik. Egyszer Rómában bémészködtem az ismert téren, néztem a közepén az oszlopot, a colonnet... Hirtelen leesett a tantusz: hát persze, Colonna! A Colonna család! Az egyik tagja bíboros volt, s mint ilyen – könyvtártulajdonos.

Egy önállóan is jegyzett régi magyar nyomtatvány ex librise arról tanúskodik, hogy Bárfya városának nyilvános könyvtára működött – a 16. században! Gondoljuk el, hány évvel követte ezt Széchenyi Ferencnek, a nemzeti könyvtár alapítójának a felajánlása! Egyébként Széchenyi magánkönyvtárának az első ex librise (többet is készített), a családi címet ábrázoló fametszet szintén látható a tárlókban. Sok egyéb különlegesség, köztük szegedi vonatkozású értékek mellett, mint amilyen például Grün Orbánnak, az első itteni nyomdásznak nemesen egyszerű, tipografikus könyvjegye.

Sulyok Erzsébet

P. Sz.